

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 524/2013-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. februára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti J. M., zastúpeného advokátkou Mgr. Petrou Hrubovou, Mierové námestie 93, Ilava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co/208/2013 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 Co/34/2011) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co/208/2013 p o r u š e n é b o l i .

2. J. M. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 700 € (sedemsto eur), ktoré je Krajský súd v Trenčíne povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť J. M. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jeho právnej zástupkyne Mgr. Petry Hrubovej, Mierové námestie 93, Ilava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. septembra 2013 doručená sťažnosť J. M., ktorou namietal porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie a na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 12 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C/330/1992 a postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co/105/2007 a v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co/208/2013 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 Co/34/2011).

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 524/2013-11 z 29. októbra 2013 prijal sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu

v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co/208/2013 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 Co/34/2011) na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Zo sťažovateľom uvádzaných skutočností vyplýva, že v konaní začatom ešte 5. marca 1992, ktorého predmetom je zrušenie a vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode manželstva, vydal okresný súd postupne spolu tri meritórne rozsudky, z toho posledný rozsudok bol okresným súdom vydaný 2. decembra 2010. Následne však bol tento rozsudok v odvolacom konaní zmenený rozsudkom č. k. 4 Co/34/2011-578 z 29. septembra 2011 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“), avšak Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 2 Cdo/213/2012 z 31. januára 2013 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu“) rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. V sťažnosti zároveň sťažovateľ poukazuje na zjavné obdobia nečinnosti, rozsiahle priesťahy zapríčinené opakovaným vykonávaním znaleckého dokazovania a arbitrárne rozhodovanie súdov, ktoré dosvedčuje opakované zrušovanie rozsudkov súdmi vyšších stupňov.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd svojím rozhodnutím vyslovil, že *základné právo na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priesťahov „vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a čl. 48 ods. 2 Ústavy“ bolo postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 208/2013 (predtým pod sp. zn. 4 Co/34/2011) porušené, ďalej priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 12 000 €, ako aj náhradu trov konania v sume 275,94 € (v petite sťažnosti na rozdiel od jej odôvodnenia sťažovateľ nesprávne ako náhradu trov konania uvádza sumu 274,94 €, čo však ústavný súd považoval za zrejmú nesprávnosť pri výpočte, pozn.).*

Krajský súd sa ku sťažnosti vyjadril stanoviskom sp. zn. Spr 359/13 z 27. novembra 2013, v ktorom predsedníčka krajského súdu uviedla, že hoci „v zásade predsedovi súdu neprináleží právomoc posudzovať skutkovú a právnu zložitost' konkrétneho prejednávaneho prípadu, zo skúseností z výkonu funkcie sudcu možno vyjadriť všeobecný poznatok, podľa ktorého konanie o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov nie je osobitne náročné z hľadiska rozsahu právnej úpravy v ustanovení § 150 Občianskeho zákonníka. Je

však veľmi obtiažne zisťovanie skutkového stavu a aplikácia uvedeného ustanovenia na zistený skutkový stav tak, aby sa súd náležite vypořiadal so všetkými skutočnosťami, keďže spôsob vypořiadania vyplýva z právneho predpisu. Obtiažnosť zisťovania skutkového stavu v týchto prípadoch vyplýva z protichodných záujmov účastníkov a z toho plynúcich protichodných tvrdení účastníkov, na overenie ktorých tvrdení účastníci často navrhujú rozsiahle dokazovanie a následne namietajú výsledky vykonaných dôkazov. V prejednávanej veci zrejme ide o obdobný prípad, keď tvrdenie jedného účastníka o rozhodných skutočnostiach je následne spochybňované druhým účastníkom a naopak. Z uvedených dôvodov hodnotím prejednanú vec ako skutkovo zložitú z hľadiska správnej aplikácie ustanovenia § 150 Občianskeho zákonníka.“.

Po uvedení prehľadu o úkonoch krajského súdu vykonaných v konaní vyslovila predsedníčka krajského súdu názor, že „vo veci vedenej na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 4 Co/208/2013 nie sú splnené skutkové predpoklady pre vyvodenie záveru o existencii pŕietahov v konaní zavinených súdom. Senát od nápadu veci plynulo a nie neúčelne vykonáva úkony smerujúce k rozhodnutiu veci. Termíny pojednávania nariaďuje v krátkych lehotách. Odročenia pojednávania boli výsledkom procesných úkonov účastníkov, ktoré nebolo možné objektívne vybaviť zákonným spôsobom na odročovanom pojednávaní. V súvislosti s návrhmi právnej zástupkyne sťažovateľa na doplnenie dokazovania je potrebné poukázať na dôkaznú povinnosť účastníkov konania v návrhových konaniach podľa § 120 ods. 1 O. s. p. a z hľadiska nestrannosti súdu v zásade neprípustnú vyhľadávaciu povinnosť súdu. Preto odklad rozhodnutia súdu z dôvodu odročenia pojednávania za účelom vykonania účastníkom navrhnutých dôkazov nemôže byť vyhodnotený ako súdom zavinený.

Za súdom zavinené porušenie práva sťažovateľa nemôže byť posúdená ani zmena termínu pojednávania dňa 27. 6. 2013 na deň 5. 9. 2013 na základe žiadosti právnej zástupkyne sťažovateľa z dôvodu kolízie termínov (povinná obhajoba v kolidujúcom termíne). Z hľadiska celospoločenských záujmov zrejme nie je možné vytknúť arbitrárnosť názoru konajúceho senátu, keď pri svojom postupe vychádzal z priority prednostného vybavovania trestných vecí. Navyac v uvedenom prípade súd vyhovel práve a jedine požiadavke sťažovateľa, ktorý sa touto požiadavkou fakticky zároveň účinne vzdal svojho

práva na prejednanie veci v pôvodne súdom nariadenom termíne, pričom ustálená súdna prax uznáva možnosť účinného vzdania sa aj svojho základného práva. To isté platí aj na odročenie pojednávania dňa 5.9.2013 za účelom poskytnutia možnosti účastníkom uzavrieť dohodu vo veci samej na základe výslovnej žiadosti účastníkov, teda aj žiadosti sťažovateľa.

Z uvedených dôvodov považujeme sťažovateľom namietané porušenie svojho základného práva v konaní, vedenom na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 4 Co/208/2013, za nedôvodné.

Na základe Vašej výzvy o vyjadrenie, či trváme na konaní verejného ústneho pojednávania, Vám oznamujeme, že sa stotožňujeme s Vaším názorom, podľa ktorého od takéhoto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Preto netrváme na konaní verejného ústneho pojednávania. Nevzdávame sa však práva na možnosť písomného doplnenia našej argumentácie na výzvu pre prípad, že by toto naše stanovisko neobsahovalo žiadne, prípadne neúplné vyjadrenia sa ku skutočnostiam, ktoré podľa Vášho názoru považujete za rozhodné pre posúdenie veci a ktoré mohli ujsť našej pozornosti.“

Ako vyplýva zo stanoviska predsedníčky senátu krajského súdu konajúcej vo veci, ktoré bolo pripojené k doručenému vyjadreniu krajského súdu, prekážky postupu súdu počas odvolacieho konania „*spočívajú len v tom, že obaja účastníci majú zdravotné problémy, pojednávajú sa nezúčastňujú, a ich zástupcovia najskôr musia každý návrh strán prejednať so svojimi klientami*“.

V doplnení svojho vyjadrenia z 27. novembra 2013 doručenom ústavnému súdu 3. januára 2014 krajský súd poukázal na to, že spis bol s odvolaniami účastníkov konania proti rozsudku okresného súdu predložený krajskému súdu najskôr 30. septembra 2010, avšak 5. novembra 2010 bol spis okresnému súdu vrátený bez rozhodnutia o odvolaní z dôvodu potreby vydania opravného uznesenia. Až po vykonanej oprave bol spis okresným súdom opätovne 28. januára 2011 predložený na rozhodnutie o odvolaní a veci bola pridelená spisová značka 4 Co 34/2011. Nadväzujúc na to krajský súd v doplnení svojho vyjadrenia uviedol ním realizované procesné úkony vo veci a celý priebeh konania v období od predloženia spisu, t. j. od 28. januára 2011 do vydania rozhodnutia o odvolaniach proti rozsudku okresného súdu, t. j. do 29. septembra 2011, a uzavrel,

že z uvedeného je zrejmé, že „*odvolací súd vo veci konal plynulo a bez zbytočných prietahov. Dĺžka odvolacieho konania bola ovplyvnená jednak žiadosťou účastníkov o lehotu na dohodu a jednak nedostavením sa odporkyne a jej zástupcu na pojednávanie bez ospravedlnenia.*“.

K stanovisku krajského súdu k sťažnosti sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uviedol, že sa nestotožňuje s odmietnutím sťažnosti ústavným súdom „*v najpodstatnejších častiach*“. K namietaným zbytočným prietahom ďalej právna zástupkyňa uviedla, že nimi dochádza k porušovaniu sťažovateľom označených práv, keďže stav právnej neistoty je odstránený až právoplatným rozhodnutím súdu vo veci samej. Pretože vec nebola právoplatne skončená, stav právnej neistoty trvá i naďalej.

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, keďže podmienky na tento postup považoval za splnené. Krajský súd vo svojom stanovisku k sťažnosti sp. zn. Spr 359/13 z 27. novembra 2013 vyhlásil, že netrvá na konaní verejného ústneho pojednávania. Sťažovateľ sa síce k výzve ústavného súdu z 3. decembra 2013, aby sa vyjadril, či trvá na konaní verejného ústneho pojednávania, v stanovenej lehote 3 dní od doručenia výzvy ani v ústavným súdom predĺženej lehote do 31. decembra 2013 nevyjadril, avšak v zmysle poučenia uvedeného vo výzve tento postup sťažovateľa ústavný súd vykladá tak, že v danej veci sťažovateľ s upustením od ústneho pojednávania súhlasil. Napokon ústavný súd po oboznámení sa s obsahom sťažnosti, nadväzujúcich vyjadrení účastníkov konania, ako aj s obsahom vyžiadaného spisu krajského súdu sp. zn. 4 Co 208/2013 vrátane pripojeného spisu okresného súdu sp. zn. 11 C/330/1992 dospel k záveru, že od ústneho pojednávania ani nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd preskúmal postup krajského súdu a zistil, že odvolania proti rozsudku okresného súdu č. k. 11 C/330/1992-509 z 12. júla 2010 podali obidvaja účastníci konania (podaniami doručenými 9. augusta 2010 a 10. augusta 2010). Spis okresného súdu spolu s odvolaniami obidvoch účastníkov konania bol krajskému súdu doručený 28. januára 2011 po vydaní opravného uznesenia č. k. 11 C/330/1992-533 z 2. decembra 2010, ktorým bol opravený výrok napadnutého rozsudku a veci bola pridelená sp. zn. 4 Co 34/2011.

Krajský súd 4. apríla 2011 vydal pokyn na doručenie opravného uznesenia právnej zástupkyne sťažovateľa a termín pojednávania nariadil na 12. máj 2011, ktoré bolo aj vykonané a odročené na neurčito pre účely doručenia stanoviska od zástupkyne odporkyne. Uvedené stanovisko odporkyňa doručila 13. júna 2011 a vyjadrenie k nemu doručil sťažovateľ krajskému súdu 23. júna 2011.

Dňa 24. júna 2011 krajský súd nariadil pojednávanie na 21. júla 2011. Nariadený termín pojednávania bol z dôvodu ospravedlnenia zástupcu odporkyne pokynmi predsedníčky senátu odročený na 9. september 2011, keď bolo pojednávanie vykonané a znovu odročené na 29. september 2011. Na pojednávaní vykonanom 29. septembra 2011 bol vyhlásený rozsudok č. k. 4 Co 34/2011-578, ktorým bol rozsudok okresného súdu č. k. 11 C/330/1992-509 z 19. júla 2010 zmenený tak, že súd určil, ktoré z huteľných vecí pôvodne patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov budú patriť do výlučného vlastníctva niektorého z účastníkov, a rodinný dom, ktorý bol predmetom sporu, prikázal do podielového spoluvlastníctva v rovnakom podiele. Odporkyňa bola súčasne zaviazaná zaplatiť navrhovateľovi sumu 944,346 €. Uznesením č. k. 4 Co/34/2011-584 zo 16. novembra 2011 krajský súd ešte opravil výrokovú časť rozsudku č. k. 4 Co/34/2011-578 z 29. septembra 2011.

Spis bol vrátený okresnému súdu 22. novembra 2011, ktorý toho istého dňa doručil rozsudok zástupcom účastníkov konania. Po podaní dovolania sťažovateľa doručeného 9. januára 2012 okresný súd uznesením č. k. 11 C/330/1992-604 z 18. januára 2012 priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov v dovolacom konaní. Následne okresný súd po zistení, že sťažovateľovi nebol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci

Centrom právnej pomoci (rozhodnutím z 13. marca 2012), a doručení oznámenia o právnom zastúpení sťažovateľa advokátkou Mgr. Petrou Hrubovou 27. marca 2012 doručil dovolanie odporkyne, ktorej bolo doručené až 27. júna 2012 (v dôsledku zmeny jej pobytu).

Dňa 6. augusta 2012 bol spis spolu s dovolaním predložený najvyššiemu súdu, ktorý vo veci rozhodol uznesením č. k. 2 Cdo 213/2012-623 z 31. januára 2013 tak, že rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spis bol 7. marca 2013 vrátený okresnému súdu a po doručení uznesenia najvyššieho súdu účastníkom konania bol znovu predložený krajskému súdu 3. mája 2013.

Krajský súd nariadil 29. mája 2013 pojednávanie najskôr na 4. júl 2013, neskôr uvedený termín zmenil na 27. jún 2013 (teda na skorší termín), avšak následne z dôvodu žiadosti právnej zástupkyne sťažovateľa pre kolíziu s hlavným pojednávaním vo veci povinnej obhajoby bol termín pojednávania nariadený na 5. september 2013.

Pojednávanie nariadené na 5. september 2013 bolo vykonané len v prítomnosti právnych zástupcov účastníkov a následne odročené na 19. september 2013 z dôvodu žiadosti účastníkov k poskytnutiu možnosti uzavrieť vo veci dohodu o mimosúdnom vysporiadaní. Dňa 13. septembra 2013 bol krajskému súdu doručený sťažovateľov návrh mimosúdnej dohody. Na pojednávaní vykonanom 19. septembra 2013 bol po oboznámení obsahu návrhu dohody zástupcom odporkyne vyjadrený nesúhlas s uvedeným návrhom. Pojednávanie bolo odročené na 10. október 2013 pre účely vypočutia znalca.

Na pojednávaní nariadenom na 10. október 2013 krajský súd vypočul predvolaného znalca a uznesením mu uložil vyhotoviť dodatok znaleckého posudku. Zároveň bol na pojednávaní ako termín obhliadky na mieste samom stanovený 15. október 2013 a pojednávanie pre účely vyhotovenia dodatku znaleckého posudku odročené.

Dňa 15. novembra 2013 ustanovený znalec doručil krajskému súdu doplnenie znaleckého posudku č. 73/2009. Dňa 19. novembra 2013 krajský súd doručil doplnenie znaleckého posudku účastníkom konania na vyjadrenie *v lehote 7 dní*.

Do dňa rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v zmysle ktorého má každý právo na to, aby bola jeho záležitosť spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 308/09).

Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov

zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesno-právnych inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) obsahuje viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, a ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu označených práv, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 202/05, III. ÚS 81/07).

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci, ústavný súd bral do úvahy skutkový stav a platnú právnu úpravu relevantnú na rozhodnutie, ako aj charakter veci. Predmetom sporu je konanie o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva, ktoré tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Uvedené v plnej miere platí aj pri rozhodovaní týchto vecí v rámci odvolacieho konania. Pokiaľ ide o skutkovú stránku, ústavný súd uznáva argumentáciu krajského súdu o vyššej miere zložitosti prípadu, objektívne

zapríčinenej rozsiahlosťou dokazovania skutkového stavu relevantného pre rozhodnutie (ustálenie okruhu vecí, ktoré podliehajú vyporiadaniu, ich ceny, ako aj skutočností odôvodňujúcich ich prikázanie do výlučného vlastníctva niektorého z účastníkov), ako aj z neho vyplývajúcou nevyhnutnosťou dopĺňať znalecké dokazovanie v rámci odvolacieho konania.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred krajským súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pri hodnotení priebehu konania ústavný súd podľa tohto kritéria konštatuje, že z dôvodov na strane sťažovateľa bolo na základe návrhu na poskytnutie lehoty pre účely uzavretia mimosúdnej dohody o riešení sporu odročené pojednávanie konané 12. mája 2011. Obdobne z dôvodov na strane sťažovateľa, konkrétne pre kolíziu pojednávania právnej zástupkyne sťažovateľa, bolo odročené na termín 5. september 2013 aj pojednávanie pôvodne nariadené na 27. jún 2013 a následne pojednávanie vykonané 5. septembra 2013 bolo odročené na 19. september 2013 opätovne z dôvodu návrhu účastníkov konania na poskytnutie možnosti uzavretia mimosúdnej dohody o vyriešení sporu (teda za súhlasu sťažovateľa). Zodpovednosť za vznik týchto prekážok postupu konania, ktoré vznikli na strane sťažovateľa, preto nemôže znášať krajský súd, a preto tieto okolnosti ústavný súd zohľadnil v súvislosti s rozhodovaním o výške primeraného finančného zadosťučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj procesným postupom samotného krajského súdu. Ústavný súd v zhode so svojou predchádzajúcou judikatúrou (m. m. III. ÚS 306/2010, IV. ÚS 347/2010) považuje odvolacie konanie vedené krajským súdom od 3. mája 2013 pod sp. zn. 4 Co 208/2013 za pokračovanie odvolacieho konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 4 Co 34/2011 v období od 28. januára 2011 do 22. novembra 2011, ktoré prebiehalo na základe odvolaní účastníkov podaných 9. a 10. augusta 2010 proti rozsudku okresného súdu č. k. 11 Co 330/1992-509 z 19. júla 2010.

V súvislosti s posúdením efektivity krajského súdu v konaní o odvolaniach účastníkov proti rozsudku okresného súdu skúmal ústavný súd dôvody, pre ktoré najvyšší

súd zrušil rozsudok krajského súdu. V zrušujúcom uznesení sp. zn. 2 Cdo 213/2012 z 31. januára 2013 najvyšší súd uviedol, že v odvolacom konaní vedenom krajským súdom došlo k procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktorá je dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Na túto vadu konania musel dovolací súd prihliadať, aj keby nebola namietaná. Poukázal pritom na zistenie, že *„odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové zistenia a na ich základe aj právne závery ako súd prvého stupňa bez toho, aby vo veci opakoval dokazovanie. ... Ak sa chcel odvolací súd odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 OSP sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O. s. p. Len takýto postup je v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného procesu. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa. ... Odvolací súd podľa týchto ustanovení a zásad v danej veci nepostupoval.“*

Vzhľadom na to, že dovolacím súdom bol rozsudok krajského súdu č. k. 4 Co 34/2011-578 z 29. septembra 2011 v spojení s opravným uznesením krajského súdu č. k. 4 Co 34/2011-584 zo 16. novembra 2011 zrušený z dôvodu, že pri prerokúvaní odvolaní sa krajský súd dopustil vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, dospel ústavný súd k záveru, že odvolacie konanie vedené krajským súdom pod sp. zn. 4 Co 208/2013 (pôvodne vedené pod sp. zn. 4 Co/34/2011), ktorého celkovú dĺžku je nutné posudzovať už od prvého predloženia spisu krajskému súdu s predmetným odvolaním, t. j. od 28. januára 2011, nebolo efektívne. Po zrušení posledného rozsudku krajského súdu už uvedeným uznesením najvyššieho súdu bol súdny spis 3. mája 2013 predložený krajskému súdu po druhýkrát a aj keď veci bola pridelená nová spisová značka (4 Co 208/2013), v skutočnosti je krajským súdom rozhodované o odvolaní účastníkov konania proti rozsudku okresného súdu, ktoré boli doručené už 9. a 10. augusta 2010.

Ústavný súd zároveň nezistil dlhšie obdobia nečinnosti krajského súdu v čase, v ktorom mal spis vo svojej dispozícii, a procesné úkony boli krajským súdom vykonávané v zásade priebežne.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom len v dôsledku nekoncentrovanej neefektívnej činnosti krajského súdu spôsobenej vydaním rozsudku č. k. 4 Co 34/2011-578 z 29. septembra 2011, v ktorom krajský súd bez vykonania dokazovania predpokladaného zákonom vyvodil nové skutkové zistenia, čím konanie predchádzajúce vydaniu svojho rozsudku zaťažil procesnou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Odvolacie konanie proti rozsudku okresného súdu trvá od prvého predloženia veci krajskému súdu už viac ako 3 roky a vec nie je ani dosiaľ právoplatne skončená. Súčasne ústavný súd zoberal na zreteľ aj skutočnosť, že konanie o návrhu s'ťažovateľa na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov začalo na okresnom súde ešte 5. marca 1992 a do dňa vydania tohto nálezu nie je právoplatne skončené, pričom krajský súd už v s'ťažovateľovej veci rozhodoval niekoľkokrát, z toho v merite veci uznesením č. k. 4 Co/105/2007-353 z 22. novembra 2007, ktorým skorší rozsudok okresného súdu č. k. 11 C/330/1992-327 z 21. februára 2007 zrušil.

Ústavný súd preto konštatuje, že v postupe krajského súdu v s'ťažovateľovej veci zistil nedostatky, ktoré vo svojom súhrne dosahujú ústavnú relevanciu, a tieto v konečnom dôsledku majú za následok porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie s'ťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv

a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Výroky v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy nadväzujúce na vyslovenie porušenia základných práv alebo slobôd sťažovateľa právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom a na zrušenie takéhoto rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu (pokiaľ je zrušenie vzhľadom na okolnosti daného prípadu možné) a rovnako tak, ak ide o priznanie primeraného finančného zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy, predstavujú fakultatívne prostriedky nápravy porušenia ústavnosti zisteného a vysloveného meritórnym rozhodnutím (nálezom) ústavného súdu v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy. Pri rozhodovaní o nich vychádza ústavný súd z viazanosti návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde v spojení s čl. 140 ústavy), ktorá sa v konaní podľa čl. 127 ústavy prejavuje predovšetkým viazanosťou návrhom rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ od ústavného súdu domáha, t. j. petitom sťažnosti (mutatis mutandis III. ÚS 300/05).

V danom prípade sa sťažovateľ príkazu krajskému súdu vo veci konať zo strany ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy nedomáhal. Z uvedeného dôvodu ústavný súd neuložil takéto opatrenie (čo však nezavazuje krajský súd ústavnej povinnosti vo veci konať bez zbytočných prietáhov, ako mu táto vyplýva priamo z čl. 48 ods. 2 ústavy) aj napriek tomu, že sťažnosti v merite veci vyhovel a vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa, ktorého sa prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne v konaní pred ústavným súdom domáhal.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

Sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie v sume 12 000 € z dôvodu prítomnosti pocitov neistoty, poníženia, duševného a citového utrpenia, stresov a obáv, keďže ani po 21 rokoch od začatia konania si nemôže riadne užívať svoj majetok. Pocit krivdy má u neho vyplývať aj z presvedčenia, že s jeho osobou sa v konaní nezaobchádza rovnakým zákonným spôsobom ako v iných obdobných prípadoch.

Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal z dĺžky konania o opravnom prostriedku sťažovateľa uplatnenom proti rozsudku okresného súdu zohľadňujúc najmä rozsah neefektívnej činnosti krajského súdu a prihliadajúc aj na existenciu prekážok v procesnom postupe krajského súdu zapríčinených správaním sťažovateľa, resp. jeho právnej zástupkyne, ktoré mali na priebeh konania vplyv, zodpovednosť za ktoré by nebolo spravodlivé pričítať krajskému súdu. Osobitne bolo nevyhnutné vziať na zreteľ celkovú dĺžku konania v sťažovateľovej veci (viac ako 21 rokov), ktorá znásobuje intenzitu porušenia základného práva na konanie bez zbytočných prietahov neefektívnou činnosťou krajského súdu. Preto aj napriek tomu, že v konaní krajského súdu sa neobjavili dlhé obdobia úplnej nečinnosti v konaní, považoval ústavný

súd za primerané priznať sťažovateľovi vzhľadom na celkový dopad zisteného porušenia označených práv finančné zadosťučinenie v sume 700 € (bod 2 výrokovej časti nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré vznikli z dôvodu právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom právnu zástupkyňou Mgr. Petrou Hrubovou.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ si v sťažnosti z 18. septembra 2013 uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v sume 275,94 €, a to za 2 úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti), čo zodpovedá odmene, ako aj sume paušálnych náhrad podľa § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Vychádzajúc z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, t. j. zo sumy 781 €, predstavuje odmena za 1 úkon právnej služby sumu 130,16 € a paušálna náhrada za 1 úkon sumu 7,81 €.

Ústavný súd vzhliadol za dôvodné priznať sťažovateľovi uplatnenú sumu trov právneho zastúpenia, ktoré pozostávajú z odmeny za vykonané právne úkony v sume 2 x 130,16 € a paušálnej náhrady nákladov v sume 2 x 7,81 €, a preto porušovateľa základného práva zaviazal na zaplatenie ich úhrady v celkovej sume 275,94 €, tak ako to vyplýva z bodu 3 výrokovej časti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. februára 2014